

Starting Afresh from A Place of Light

Verhoging van de Orde van het Heilig Kruis 2008

Master General Glen Lewandowski, O.S.C.

“Wij moeten roemen in het Kruis van onze Heer Jezus Christus”

Bij mijn bezoeken aan de gemeenschappen en de confraters in de provincies over heel de wereld, heb ik herhaaldelijk van meerdere confraters de vraag gekregen over een voor hen zorgwekkend probleem, m.n. wat met de ereplaats en de betekenis van het Heilig Kruis binnen onze Orde.

Indien wij onze stichtingsgenade tot haar recht willen laten komen dan hoort daar zeker ook bij dat er bijzondere aandacht gegeven wordt aan de identiteit van de kruisheren als “broeders van het heilig kruis” en dat daar nieuwe en frisse inspiratie voor gezocht wordt en een verhelderend licht op geworpen wordt.

Ik hoop en bid dat de plechtige viering van Kruisverheffing ons dit jaar kan helpen om toe te groeien naar de jubileumviering van onze stichting als Orde van het heilig kruis langs deze weg van aandacht geven aan onze identiteit als broeders van het heilig kruis.

De meeste kruisheren auteurs merken op dat de eerste naam van onze Orde was *fratres sanctae crucis*, broeders van het heilig kruis, en dat deze naam zou teruggaan tot de heel vroege Helena legende over de stichting van de eerste Orde van het heilig kruis in Jeruzalem. De vroegste broederschap zou (in de letterlijke zin van het woord) belast geweest zijn met het bewaken van het pas ontdekte kruis. Op iconen van kruisverheffing zien wij aan een kant van het omhoog geheven kruis de H.Helena afgebeeld terwijl zij aan de bisschop van Jeruzalem toont wat zij ontdekt heeft; aan de andere kant staan de broeders van het heilig kruis afgebeeld bij hun toewijding aan de dienst van de verering en de bewaking van het heilig kruis.

Deze broeders van het heilig kruis van de H.Helena naaiden een kruis op hun kleed om zo op een zichtbare wijze te kennen te geven (per figuram) aan hun tijdgenoten dat het hout (lignum) van het kruis getriomfeerd had over het kwaad (malignum). Naast dit opgenaaide zichtbare teken aanvaardden de broeders eveneens een morele plicht (moribus), m.n. op tastbare wijze getuigenis af te leggen dat het kwaad overwonnen is door het hout van kruis. Daarom worden wij in de kruisheren poëzie genoemd *fratres sanctae crucis*.

Wat er ook moge zijn van de historische waarde van dit vroege kruisheren gedicht [ad colendum mente pura] duidelijk is dat hier in één geheel worden samengebracht zowel artistieke en morele waarden, als aansporingen en apostolische inspiratie voor de kruisheren van de 13de eeuw, voor wie dit gedicht geschreven werd.

De belangrijkste spirituele reden waarom de kruisheren van de tweede stichting (1210) beschouwd worden als broeders van het heilig kruis heeft minder te maken met, in de letterlijke betekenis van het woord, de bewaking van het kruishout in Jeruzalem (326), maar meer met de bewaking ervan in de morele betekenis van het woord, m.n. een voorbeeld geven en een levensgetuigenis afleggen, of met geloofwaardig en duidelijk getuigen van de

overwinning van het kruishout op het kwaad. De broeders van het heilig kruis moesten een plicht nakomen (egit) m.n. voor altijd de gedachtenis aan de glorierijke overwinning van God door het kruis levend houden.

De taal van dit klassieke kruisherengedicht is heel sacramenteel en exegetisch. De broeders van het heilig kruis zijn zelf het uitwendig teken -en in hun kleding en in hun gedrag- van het dieperliggende mysterie van het kruis. Het kruis als mysterie zal altijd boven zichzelf uit wijzen naar het rijk van God en zijn verlossingsplan voor deze wereld. Het plan dat God voor ogen stond was de overwinning (salus) op het kwaad. De broeders van het heilig kruis voelen aan dat van hen verwacht wordt dat zij met hun leven verwijzing zijn naar en geloofwaardige tekens van Gods triomf en overwinning op het kwaad. De broeders die zich aan het kruis toewijden beleven bewust en pro-actief dat zij teken zijn van dat mysterie van het kruis; doorheen hun levenswijze van eensgezinde broederlijke hoop realiseert God de triomf over het kwaad.

Heel hun leven lang hebben kruisheren zich moeite gegeven over hun identiteit te mediteren en te reflecteren uitgaande van die eenvoudige maar geweldige naam: broeders van het heilig kruis. Confrater Mathieu Vinken schetst hoe dat zich steeds weer opnieuw eigen maken van die naam zowel persoonlijk als liturgisch gebeurde. Het persoonlijk zich eigen maken van het kruismysterie weerspiegelt heel vaak de eigentijdse historische context. Als zich een sterk christologisch humanisme ontwikkelt, neigt dat zich bezinnend eigen maken er eerder naar meer "menselijk" te zijn. Onder invloed van Bernardus van Clairvaux en later van de Franciscanen, kwam ook bij de kruisheren het accent meer te liggen op beweegredenen als die van Jezus' menselijk lijden, persoonlijke pijn, en daaraan verbonden ons medelijden met Jezus. Voor de kruisheren was het zich persoonlijk eigen maken van de betekenis van het kruis, naar analogie met de verzoeningsleer van Anselmus, een soort meditatie over de hoge prijs die voor het offer van de verlossing betaald moest worden om aldus de schuld voor de zonde en het kwaad te voldoen.

De kruisheren hielden daarna, zowel voor hun persoonlijke als voor hun mystieke ervaring, eerder over naar gevoelsgeladen en van heilige opwinding vergezeld dankgebeden daar het menselijk geslacht gekocht was voor een hoge prijs.

Vinken voegt daaraan toe dat, contrasterend hiermee, de liturgische aanwending altijd meer mystiek en bijbels was dan persoonlijk. Bij de viering van de liturgie bezongen de broeders van het heilig kruis de lof van de verlossing die God bewerkte in Jezus Christus: de magnalia dei. De aanwending in de liturgie was minder subjectief, emotioneel en gepersonaliseerd, maar minzamer en kosmischer, objectiever en ecclesialer. Het hele nieuwe godsvolk vond baat bij het werk dat God voltrok op het kruis. De kruisherenliturgie gaf vol vreugde, jubel en dank antwoord op dat werk van God. Vinken schrijft: "dezelfde vreugdekreten weerklonken in de teksten van de mis en het getijdengebed van de feesten. Kruisvinding en Kruisverheffing.....die gevierd werden als een tweede Paasfeest. De juichkreet van verlossing in cruce was een algemeen verspreid kruisherengeluid.

De broeders van het heilig kruis echoën met hun stemmen de lofzang van de Kerk wanneer ze samen liturgie vieren. Zij loven en prijzen de Vader voor het mysterie van de liefde dat helemaal tot zijn recht komt in de gave van alles wat God betekent en van plan is te zijn voor de mensheid door het kruis van Jezus. Dit liturgisch-sacramenteel mysticisme had voor de kruisheren meer weg van dat van de Kerk van het eerste millennium. Mysticisme betekende

toen veeleer: zich een eigen persoon overstijgende diepte eigen maken en een inwendig zintuig voor woord en sacrament, meer in elk geval dan het is gaan betekenen in het tweede millennium, m.n. een streven naar een verhevigde persoonlijke en emotionele ervaring.

Laat ons om het kort te houden de sprong maken naar de vorige eeuw. De constituties van 1925 deden een ernstige poging om uitdrukkelijk te bepalen hoe kruisheren zich op een contemplatieve wijze het kruis eigen maken: de broeders wijden zichzelf toe aan het kruis door meditatie en contemplatie en zij brengen de liefde voor het heilig kruis over naar anderen langs gesprek, verkondiging en het goede voorbeeld. De constituties van 1962 brengen, met een lichte variatie, iets gelijkaardigs onder woorden: verlossing is in het kruis van onze Heer Jezus Christus; daarom moeten de broeders in onderlinge liefde samenleven in gemeenschap en een apostolisch leven ten dienste van de Kerk verbinden met het goddelijk officie. De broeders zullen een bijzondere verering hebben voor onze Verlosser die ons door het kruis voert tot de vreugde van de kinderen Gods. Alle broeders zullen bijdragen aan het bevorderen van de verering van het levengevende kruis zowel in hun eigen leven door het bidden van het goddelijk officie en door meditatie, als in het leven van anderen door gesprekken, aansporingen en het goede voorbeeld.

Ofschoon deze teksten –bijna bij gebrek aan beter- duidelijk de nadruk blijven leggen op de kruisdienst van de broeders door meditatie en contemplatie, toch blijft ook “de aandacht voor de persoon” die onze tijd kenmerkt de nadruk leggen op meditatie en contemplatie (ad intra) maar verbonden met verkondiging, gesprek en voorbeeld geven aan anderen (ad extra).

De kruisheren van vandaag doen er goed aan om op de vooravond van de 800ste verjaardag van de stichting van hun Orde, zich opnieuw te bevragen over hun identiteit. Wie zijn wij en hoe zijn wij broeders van het heilig kruis? Waarschijnlijk zal iedere broeder wel zijn persoonlijke en ook op eigen ervaring steunende redenen hebben om devotie te hebben voor het kruis van Jezus, redenen en voorstellingen die gegroeid zijn uit persoonlijke overwegingen, uit levenservaring, uit het vechten tegen het kwaad en de mislukkingen. Niettegenstaande dit alles geeft het grote jubileum ons een gegronde reden om antwoord te geven op de vraag naar onze kruisheridentiteit door grotere aandacht te besteden aan onze geschiedenis en door aandacht te blijven hebben voor de vroegere transpersonele traditie. De *fratres sanctae crucis* van de 13de eeuw waren in staat om in de eigen stichting als Orde van het heilig kruis een herstichting te zien, een tweede stichtingsidentiteit, een nieuw begin, door een verband te leggen tussen de Helena novelle en de *fratres sanctae crucis* in de periode van de kruisvinding. Het verder zetten van die identificatie werd begrepen als deelname aan Gods triomf op het kruis van Christus en de overwinning op alle kwaad, menselijk en onmenselijk, doorheen de geschiedenis.

Het zijn in het bijzonder onze jongere leden die in de loop van hun initiële vorming en theologische studies de identiteit van de broeders van het heilig kruis opnieuw aan het exploreren zijn en een eigen inpassing zoeken in deze broederschap. Ik beveel dit zoeken en dit onderzoekingswerk in de kruisherentheologie rond het kruis heel warm aan. Voor ieder van ons is dat belangrijk en tevens voor de vitaliteit van ons charisma in de toekomst. Overweeg en contempleer dat mysterie en deel hetgeen ge ontdekt hebt met anderen, schrijf het uit, schilder en zet op muziek wat je leert. De grote verscheidenheid in de bestaande theologiën en

hedendaagse spiritualiteiten van het kruis, van boete, van verlossing, van redding en bevrijding, verdienen de beste inspanningen en de welwillende aandacht van onze jonge mannen, opdat zo de erfenis en het charisma die ons werden toevertrouwd fris en levend kunnen gehouden worden. Onze gemeenschappen moeten plaatsen zijn van licht en van verlichting voor onze kandidaten, en zeker ook en meer nog, plaatsen waar wij allen broeders van het heilig kruis zijn, die zich identificeren met en die samen viëren het grote mysterie van de triomf die God in vervulling doet gaan voor alle tijden en plaatsen, voor alle volkeren en culturen, in het kruis van Jezus dat oprijst in Gods plan om de ervaring op te doen van nieuw leven met Christus onze Heer. Ons leven in gemeenschap als *fratres sanctae crucis* is in zichzelf een apostolische verkondiging van de goede boodschap. Ook in 2010 zal de kruisheridentiteit als *fratres sanctae crucis* ingebed liggen, zowel persoonlijk en ook als liturgische uiting van dit kruismysterie, in het laatste woord dat God gesproken heeft: verlossing.

